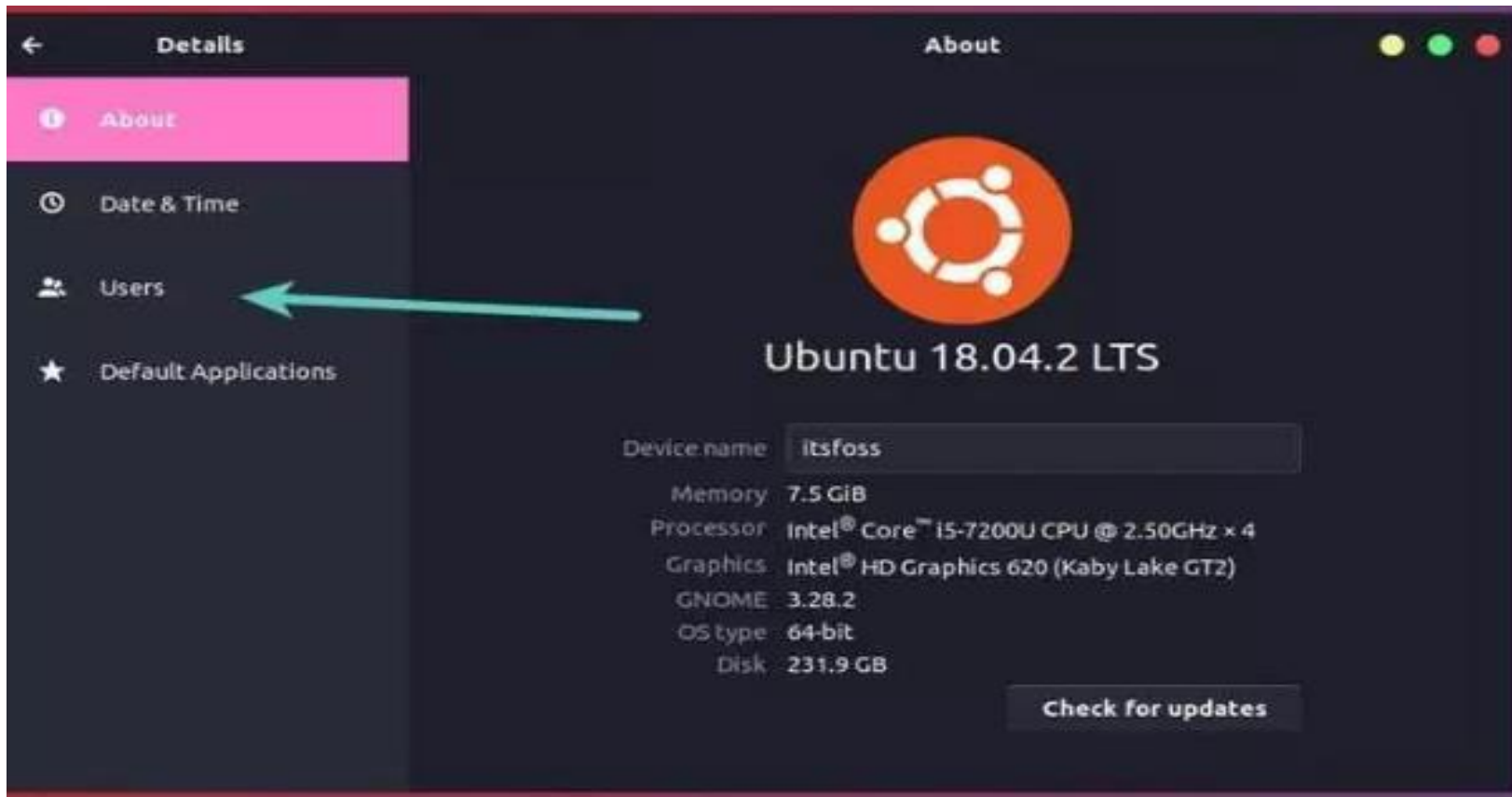


# Linux felhasználó és csoport kezelés



# Felhasználók és csoportok Linuxban

**Minden felhasználónak van azonosítója, amely többféle módon is hivatkozható:**

- felhasználói név (pl.: tomi1),
- valós azonosító szám, ID (pl.: 1000),
- effektív azonosító szám (ez akkor jön létre, ha egy programot futtatsz, amely nem a te valós jogaiddal fut, most nem részletezzük ennek működését).

**Minden felhasználó csoportokba tartozhat, amelyek közül egy a felhasználó alapértelmezett csoportja, a többi pedig olyan csoport, amelyekhez hozzáfér a felhasználó.**

Minden felhasználó hozzáadásakor létre jön egy a felhasználónévvel azonos csoport is.

# A felhasználói név és azonosító és jelszó tárolása

- A **felhasználói név és azonosító** az **/etc/passwd** fájlban van eltárolva. Itt található az **alapértelmezett csoport megnevezése** is.
- A **további csoportokat** az **/etc/group** fájlban találjuk.
- A **jelszavak** egy külön helyen az **/etc/shadow** fájlban vannak
- A jelszavak a Linuxban nem "plain text", azaz egyszerű szöveggként vannak elmentve, hiszen így könnyen kiolvashatóvá és megszerezhetővé válnának. Ehelyett, ezek hash-e (hasítófüggvény által generált karaktersorozat) van tárolva a /etc/shadow fájlban, mégpedig "sózva" (salt).

# Az /etc/passwd fájl felépítése

```
tibi:x:1000:1000:tibi:/home/tibi:/bin/bash  
diak1:x:1001:1001:Diák 1,0,23451112,34324444:/home/diak1:/bin/bash  
diak2:x:1002:1002:Diák 2,2,3344553,6678976:/home/diak2:/bin/bash
```

- 1. a felhasználó neve. **(diak1)**
- 2. régi rendszerekből maradt mező, itt volt annakidején a jelszó. Az **x** azt jelenti, hogy a **/etc/shadow** fájlban megtalálható az adat.
- 3. a felhasználó azonosító száma. **(1001)**
- 4 .a felhasználó alapértelmezett csoportjának azonosítója. **(1001)**
- 5. a felhasználó személyes adatai (valódi felhasználó esetén lehet vesszővel elválasztva a név, cím, telefonszám, fax, e-mail). **(Diák 1, 1, 0, stb....)**
- 6. a felhasználó saját könyvtára **(home/diak1).**
- 7. A felhasználó által kapott shell (vagy más program, amely elindul a bejelentkezést követően).. **( /bin/bash )**

# Az /etc/shadow fájl felépítése

```
user1:$6$k8mfaVp5$stRE5[...] :16307:0:99999:7:::  
user2:$6$H4ihucaS$tnMz4[...] :16307:0:99999:7:::
```

- 1. a felhasználó neve.
- 2. jelszómező.
- 3. az utolsó jelszóváltoztatás időpontja\*.
- 4. ennyi nap elteltével engedélyezett a jelszóváltás.
- 5 .ennyi nap után cserélni kell a jelszót.
- 6. ennyi nappal a jelszólejárát előtt figyelmeztet a rendszer
- 7. lejárt jelszóval ennyi napig lehet belépni.
- 8. a felhasználói fiók lejártának időpontja\*.
- 9. fenntartva.
- \*Az epoch (1970. 01. 01. ) óta eltelt napok számában.

# A jelszómezőben szereplő adatok

- semmi – jelszó nélkül beléphet.
- ! – jelszóval védett felhasználó, aki nem léphet be közvetlenül. A jelszó a felkiáltójel után következik, ha van.
- \* – a felhasználó nem léphet be a rendszerbe.
- dekódolt jelszó.

# Az /etc/group fájl felépítése

```
tibi:x:1000:  
diak1:x:1001:  
diak2:x:1002:  
tanulok:x:1003:diak1
```

- 1.csoportneve.
- 2.jelszó. Rendszerint x.
- 3.csoportazonosító szám.
- 4.csoporttagok (vesszővel elválasztva).

# A root felhasználó

## Ubuntu:

- a **root** fiók letiltott minden Ubuntu telepítésen. Ez nem azt jelenti, hogy a root fiók törlésre került, vagy hogy ne lenne elérhető.
- a felhasználóknak a rendszergazdai feladatok végrehajtásához a **sudo** nevű eszköz használata lehetséges.
- A **sudo** lehetővé teszi a felhatalmazott felhasználó számára jogosultságainak saját jelszavának használatával történő, a root fiókhoz tartozó jelszó ismerete nélküli ideiglenes megemelését.
- **\$ sudo su** parancs kiadásával jelszavunk beírása után teljes root jogot kapunk, ekkor a prompt **\$** -ről a **#** -re vált.

```
tibi@server:~$ sudo su
[sudo] tibi jelszava:
root@server:/home/tibi#
```



# A root felhasználó hozzáadása Ubuntu -ban

Ha **engedélyezni** szeretnénk a **root felhasználót**, egyszerűen csak adjunk neki jelszót:

- **sudo passwd**

A sudo bekéri a jelszavunkat, majd új jelszó megadást kéri a root felhasználó számára:

```
tibi@server2:~$ sudo passwd
[sudo] password for tibi:
Enter new UNIX password:
Retype new UNIX password:
passwd: password updated successfully
tibi@server2:~$
```

A **root fiók letiltásához** adja ki a következő parancsot:

- **sudo passwd -l root**

# Felhasználók hozzáadása a sudoers-hez Ubuntuban

Az előbb olvastuk hogy a **sudo** egy olyan parancssori program, amely lehetővé teszi a megbízható felhasználók számára, hogy root vagy más felhasználóként parancsokat hajtsanak végre.

Kétféle módon adhatjuk meg a **sudo jogosultságot** a felhasználó számára:

- Az első a **felhasználó felvétele a sudoers fájlba**. Ez a fájl információkat tartalmaz, amelyek szabályozzák, hogy mely felhasználók és csoportok részesülnek sudo jogosultságokkal, valamint a jogosultságok szintjét.
- A második lehetőség a **felhasználó felvétele a sudoers fájlban megadott sudo csoportba**. Alapértelmezés szerint a „sudo” csoport tagjai számára sudo hozzáférés biztosított.

# A felhasználó felvétele a sudo csoportba

Az `sudo` jogosultságok megadásának a legegyszerűbb módja a már létező felhasználó hozzáadása a „sudo” csoporthoz.

A csoport tagjai bármilyen parancsot root-ként végrehajthatnak a `sudo-n` keresztül miután jelszóval azonosították magukat.

- **`usermod -aG sudo`** *felhasználónév*

```
root@server2:/etc# usermod -aG sudo diak2
```

A `sudo` hozzáférés megadása ezzel a módszerrel elegendő a legtöbb esetben.

Annak ellenőrzése érdekében, hogy a felhasználónak `sudo` jogosultságai vannak, futtassa a `whoami` parancsot:

- `sudo whoami`

```
diak2@server2:~$ sudo whoami  
[sudo] password for diak2:  
root
```

# Felhasználó hozzáadása az sudoers fájlhoz

- A felhasználók és a csoportok sudo jogosultságait az **/etc/sudoers** fájl határozza meg. A felhasználó hozzáadása ehhez a fájlhoz lehetővé teszi a parancsokhoz való testreszabott hozzáférést és az egyedi biztonsági házirendek konfigurálását.
- A sudoers felhasználó hozzáférését úgy konfigurálhatja, hogy módosítja a sudoers fájlt, vagy létrehoz egy új konfigurációs fájlt a /etc/sudoers.d könyvtárban. Az ebben a könyvtárban található fájlok szerepelnek a sudoers fájlban.
- Az /etc/sudoers fájl szerkesztéséhez **mindig használja a visudo -f** parancssoros szerkesztőt.
- Ez a parancs a fájl mentésekor ellenőrzi a szintaxishibákat. Hiba esetén a fájl nem kerül mentésre.
- **Ha a fájlt egy szövegszerkesztővel nyitja meg, akkor a szintaxishiba a sudo hozzáférés elvesztését eredményezheti.**

# Felhasználó hozzáadása az sudoers fájlhoz 2

Adja ki a következő parancsot:

- **visudo -f /etc/sudoers**
- A szerkesztőben az utolsó sorba beírni a következőt:  
***felhasználónév* ALL = (ALL) NOPASSWD:ALL**
- majd mentés és kilépés.

```
# Members of the admin group may gain root privileges
%admin ALL=(ALL) ALL

# Allow members of group sudo to execute any command
%sudo  ALL=(ALL:ALL) ALL

# See sudoers(5) for more information on "#include" directives:

#include /etc/sudoers.d
diak1  ALL = (ALL) NOPASSWD:ALL
```

# Root felhasználó más disztribúciókban

## Debian, Kali

- Debian disztribúció nem tért át a sudo alapértelmezett használatára, így a telepítéskor a root jelszót is be kell állítani, azaz engedélyezve van.
- rendszergazda jogosultságra való átváltáshoz elég a **su** parancs, persze ilyenkor a root jelszava szükséges.

# Rendszeradminisztrációs parancsok

- **login**

# Bejelentkezés

- **logout**

# Kijelentkezés

- **who**

# Bejelentkezett felhasználók kiírása

- **w**

# Nemes egyszerűséggel megmutatja, ki van belépve, és mit csinál

- **whoami**

# Milyen néven is jelentkezünk be?

- **users**

# Kiírja az rendszeren levő felhasználók nevét

# Rendszeradminisztrációs parancsok

- **reboot**

# Újraindítás

- **shutdown**

# Leállítás

- **mount**

# Szimplán kiadva a rendszerbe felcsatolt eszközök listáját adja meg.

- **umount /dev/eszköz**

# Lecsatlakoztatás

- **eject**

# leválasztja a hordozható eszközt

sda : első SCSI (sata) eszköz leválasztása



# Felhasználók hozzáadása

**Felhasználói fiók hozzáadásához** használja a következő parancsot, és kövesse a megjelenő utasításokat a fiók jelszavának és azonosítható jellemzőinek (például teljes név, telefonszám, stb.) megadásához.

- **sudo adduser** *felhasználónév*

```
root@server2:/etc# adduser diak2
Adding user `diak2' ...
Adding new group `diak2' (1002) ...
Adding new user `diak2' (1002) with group `diak2' ...
Creating home directory `/home/diak2' ...
Copying files from `/etc/skel' ...
Enter new UNIX password:
Retype new UNIX password:
passwd: password updated successfully
Changing the user information for diak2
Enter the new value, or press ENTER for the default
    Full Name []: Diák 2
    Room Number []: 2
    Work Phone []: 3344553
    Home Phone []: 6678976
    Other []:
chfn: name with non-ASCII characters: 'Diák 2'
Is the information correct? [Y/n] y
root@server2:/etc#
```

# Felhasználók zárolása és törlése

**Felhasználói fiók és elsődleges csoportjának törléséhez** adja ki a következő parancsot (A fiók törlése nem törli a hozzá tartozó saját könyvtárat.) :

- **sudo deluser** *felhasználónév*

Felhasználói fiók **ideiglenes zárolásához** vagy **feloldásához** adja ki a következő parancsokat:

- **sudo passwd -l** *felhasználónév*
- **sudo passwd -u** *felhasználónév*

# Linux felhasználó átnevezése

- `usermod -l új_felhasználónév régi_felhasználónév`  
    # régi és új felhasználónév megadása  
    # Home könyvtár nem neveződik át!
- `usermod -l új_felhasználónév -m -d /home/új_felhasználónév régi_felhasználónév`  
    # régi és új felhasználónév megadása, továbbá a home könyvtár lekövetése is egyben.
- `groupmod -n új_felhasználónév régi_felhasználó_név`  
    # az átnevezett felhasználó régi csoportjának átnevezése az újra.

# Csoport hozzáadása vagy törlése, kezelése

Személyre szabott **csoport hozzáadása**

- **sudo addgroup** *csoportnév*

Személyre szabott **csoport törlése**

- **sudo delgroup** *csoportnév*

**Felhasználó csoporthoz adása:**

- **sudo adduser** *felhasználónév csoportnév*

```
root@server2:/etc# addgroup tanulok
Adding group `tanulok' (GID 1003) ...
Done.
root@server2:/etc# adduser diak1 tanulok
Adding user `diak1' to group `tanulok' ...
Adding user diak1 to group tanulok
Done.
```

# Csoport ellenőrzése

Az aktuális felhasználó csoportjai az alábbi parancs segítségével listázhatók ki:

- `sudo groups`
- `sudo id -Gn`
- Más felhasználó csoportjainak megtekintéséhez az alábbi parancs szükséges:
- **`sudo groups`** *felhasználónév*

```
root@server2:/etc# groups diak1
diak1 : diak1 tanulok
```

- Itt a diak1 csoportjait listáztuk ki.